

# Cuprins

<b>Partea I. Aplicarea verticală a Convenției – resort al apartenenței la dreptul internațional public</b>	<b>1</b>
--	----------

<b>Capitolul I. Originalitatea sistemului european de protecție a drepturilor omului</b>	<b>3</b>
--	----------

<i>Secțiunea 1. Imperialismul drepturilor omului și „inflația normativă” în dreptul internațional</i>	<i>3</i>
---	----------

§1. Potențarea relevanței dreptului internațional pentru ordinea juridică internă	3
---	---

§2. Transgresiunea drepturilor omului de la ideologie la drept obiectiv	5
---	---

§3. Semantica drepturilor omului	6
----------------------------------	---

3.1. Ipostazele „drepturilor omului” privite ca drepturi subiective	7
---	---

3.2. Dreptul obiectiv al drepturilor omului	8
---	---

§4. Instrumente de protecție a drepturilor omului cu vocație universală	11
---	----

4.1. Proclamarea regională	12
----------------------------	----

4.2. Dualitatea protecției drepturilor omului în spațiul european	13
---	----

<i>Secțiunea a 2-a. Principiile aplicării Convenției din perspectiva apartenenței sale la dreptul internațional public</i>	<i>24</i>
--	-----------

§1. Principiul subsidiarității	25
--------------------------------	----

1.1. Conținutul principiului în lumina Convenției europene a drepturilor omului	25
---	----

1.2. Marja de apreciere a statelor	27
------------------------------------	----

1.3. Ranforsarea subsidiarității Convenției prin intrarea în vigoare a Protocolului nr. 14	28
--	----

§2. Principiul efectului direct	29
---------------------------------	----

2.1. Conținutul principiului	29
------------------------------	----

2.2. Criterii tradiționale pentru relevarea efectului direct al tratatelor	30
--	----

2.3. Temeiuri convenționale ale efectului direct	30
--	----

2.4. Exiguitatea efectului direct al Convenției _____	31
<i>Secțiunea a 3-a. Marca unicității sistemului european de protecție a drepturilor omului _____</i>	<i>32</i>
§1. Efectivitatea sistemului de protecție convențional _____	32
§2. Abilitarea persoanelor fizice la accesarea jurisdicției convenționale _____	34
2.1. Controverse în dreptul internațional cu privire la calitatea de subiect a persoanei fizice _____	34
2.2. Individul – subiect al protecției internaționale _____	36
§3. Alte „pârghii” convenționale răspunzătoare de asigurarea efectivității drepturilor garantate _____	37
3.1. Specificul interpretării în dreptul internațional _____	38
3.2. Reguli de interpretare comune tratatelor _____	39
3.3. Metode de interpretare „personalizate” de Curte _____	43
<i>Secțiunea a 4-a. Valențele constituționale ale Convenției europene _____</i>	<i>55</i>
§1. Convenția – expresie a unei autentice ordini constituționale _____	55
§2. „Preeminența dreptului” – piatră unghiulară a abordării drepturilor fundamentale în sistemul convențional _____	57

## **Capitolul II. Relevanța drepturilor fundamentale pentru dreptul civil \_\_\_\_\_ 60**

<i>Secțiunea 1. Relația dintre dreptul național și cel convențional _____</i>	<i>60</i>
§1. Observații preliminare _____	60
§2. Abordarea clasică a raportului dintre ordinea juridică internă și cea internațională _____	60
<i>Secțiunea a 2-a. Influențarea progresivă a dreptului civil de către drepturile fundamentale _____</i>	<i>69</i>

## **Capitolul III. Catalizarea protecției interne a drepturilor fundamentale din perspectiva intrării în vigoare a Protocolului nr. 15 \_\_\_\_\_ 72**

<i>Secțiunea 1. Paradigma doctrinei subsidiarității _____</i>	<i>72</i>
§1. Premisele activării mecanismului subsidiarității _____	72
§2. „Autolimitarea judiciară” a Curții, expresie a „autoconservării”? _____	78
<i>Secțiunea a 2-a. Relevanța marjei de apreciere pentru protecția drepturilor civile _____</i>	<i>79</i>
§1. Domeniul rezervat libertății de acțiune a statelor _____	79

§2. Relevanța interpretării consensuale în evaluarea marjei de apreciere a statelor _____	81
§3. Aplicarea principiului subsidiarității în domeniul dreptului civil _____	83
<i>Concluziile Părții I</i> _____	90
<b>Partea a II-a. Prelungirea orizontală a obligațiilor atașate drepturilor civile convenționale</b> _____	<b>93</b>
<b>Titlul I. Incidența orizontală a dreptului la respectarea bunurilor</b> _____	<b>95</b>
<b>Capitolul I. „Fragilizarea” dreptului de proprietate din perspectiva solidarismului social</b> _____	<b>95</b>
<i>Secțiunea 1. „Etiologia” aplicării orizontale a Convenției</i> _____	95
<i>Secțiunea a 2-a. Întinderea aplicării orizontale a Convenției</i> _____	98
§1. „Conotația” și limitele efectului orizontal _____	98
§2. Beneficiile accesării Convenției de către particulari în fața instanțelor naționale _____	99
<i>Secțiunea a 3-a. Aplicarea orizontală a dreptului la respectarea bunurilor</i> _____	100
§1. Vocația de aplicare orizontală a art. 1 din primul Protocol adițional _____	100
§2. Restricțiile dreptului de proprietate în beneficiul dreptului la locuință _____	102
2.1. Dreptul la o locuință decentă. Consacrare _____	103
2.2. Poziția Curții: protecția socială sporită vs. protecția dreptului de proprietate _____	103
2.3. Algoritmul convențional de stabilire a violării art. 1 din primul Protocol adițional _____	104
2.4. Aplicarea raționamentului de interpretare a art. 1 în cauza <i>Mellacher și alții c. Austriei</i> _____	106
§3. Justificarea Curții pentru „confirmarea” imixtiunii legiuitorului în dreptul de proprietate _____	106
§4. Schimbarea de perspectivă a Curții: „desacralizarea” proprietății _____	107
§5. Privire critică asupra poziției exprimate de Curte _____	107
§6. Jurisprudența ulterioară a Curții, expresie a consecvenței _____	110
§7. Circumspecția Curții în privința libertății contractuale _____	112

<b>Capitolul II. Convenția europeană a drepturilor omului și libertatea contractuală</b>	<b>113</b>
<i>Secțiunea 1. Libertatea contractuală în abordarea instanței de la Strasbourg</i>	<i>113</i>
§1. Contextul invocării libertății contractuale	113
§2. Emergența drepturilor fundamentale în contractele civile	113
§3. „Permeabilitatea socială” a Convenției europene și semnificația actuală a libertății contractuale	115
3.1. Legitimarea politicii de socializare a contractelor	116
3.2. Integrarea perspectivei convenționale asupra libertății contractuale în dialectica principiului autonomiei de voință	117
3.3. Statutul revendicat de dreptul la locuință	119
<i>Secțiunea a 2-a. Relevanța statuărilor Curții cu privire la libertatea contractuală în general</i>	<i>120</i>
§1. Sincronizarea abordării limitate a Curții cu declinul autonomiei de voință	120
4.1. Abordarea limitată a libertății de a contracta	121
4.2. Declinul autonomiei de voință	122
4.3. „Contrapondera” libertății contractuale	126
§2. Perspectiva Curții constituționale a României asupra libertății contractuale	130
 <b>Titlul II. Vocația de aplicare interindividuală a art. 8 din Convenție</b>	 <b>132</b>
 <b>Capitolul I. Obligațiile pozitive ale statelor din perspectiva incidenței orizontale a dreptului la viață privată și de familie</b>	 <b>132</b>
<i>Secțiunea 1. Explicizarea „vieții private și de familie” – etalon al interpretării dinamice</i>	<i>132</i>
§1. Generalități	132
§2. Contribuția judecătorului european în stabilirea coordonatelor vieții private și de familie	134
§3. Exigențele „literale” conținute de art. 8 din Convenție	135
§4. Obligațiile statului corelative dreptului la respectarea vieții private și de familie	136
§5. Proiecția art. 8 în dinamica interpretării habituale a judecătorului european	138
<i>Secțiunea a 2-a. Obligații pozitive inerente protecției dreptului la respectarea vieții private și de familie. Aspecte generale</i>	<i>139</i>

§1. Precizări terminologice _____	139
§2. Utilitatea categoriei juridice a „obligațiilor pozitive” și difuziunea acestora în sfera raporturilor interindividuale _____	141
§3. Principii generale formulate de Curte în privința aplicării interindividuale a art. 8 din Convenție _____	143
<i>Secțiunea a 3-a. Valori subsumate dreptului la viață privată personală și obligațiile pozitive complementare _____</i>	<i>146</i>
§1. Generalități _____	146
§2. Recunoașterea identității persoanei. Stabilirea legăturilor de familie _____	147
2.1. Dreptul la cunoașterea „ascendenței” proprii _____	147
2.2. Dreptul la dezvoltarea legăturilor de familie _____	155
2.3. Regruparea familială și menținerea legăturilor de familie _____	157
2.4. Organizarea procedurilor susceptibile să afecteze viața de familie _____	158
§3. Dreptul la identitate etnică _____	159
§4. Dreptul la identitate sexuală _____	161
§5. Dreptul la imagine _____	162
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile personale legate de identificarea persoanei _____</i>	<i>163</i>
4.1. Dreptul la nume _____	164
4.2. Dreptul la domiciliu și obligațiile corelative ale statului _____	168
<i>Secțiunea a 5-a. Dreptul la viață privată socială _____</i>	<i>184</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Integritatea fizică și morală _____</i>	<i>186</i>
<i>Secțiunea a 7-a. Drepturile derivând din întemeierea și ființarea familiei. Obligațiile pozitive ale statului corelative dreptului la respectarea vieții de familie _____</i>	<i>196</i>
§1. Semnificația familiei din perspectiva jurisprudenței C.E.D.O. _____	196
§2. Drepturi interesând viața de familie și conținutul acestora. Enumerare _____	197
2.1. Dreptul unui cuplu de a concepe un copil și de a folosi în acest scop procrearea asistată medical _____	198
2.2. Dreptul persoanelor încarcerate la relații matrimoniale _____	202
2.3. Dreptul persoanelor expulzate la viața de familie efectivă _____	203

2.4. Dreptul adoptatorului de a fi alături de copilul său adoptat _____	204
2.5. Dreptul la nonseparare _____	205
§3. Pierderea legăturilor de familie din dorința expresă a unuia dintre membrii familiei _____	210
§4. Simbioza dreptului convențional cu alte norme internaționale în materia răpirii de copii _____	211
§5. Asumarea de către statul român a exigențelor internaționale privitoare la protecția minorilor _____	213
§6. Dreptul la succesiune _____	216
6.1. Inserarea progresivă a drepturilor succesoriale în dreptul la viață familială _____	216
6.2. Exigențele formulate de Curte în privința dreptului succesoral român _____	220
6.3. Nedemnitățile succesoriale în lumina noului Cod civil _____	223
<b>Capitolul II. Menținerea unității și coeziunii familiale – deziderat al dreptului convențional – și provocările societății contemporane _____</b>	<b>225</b>
§1. Considerații introductive _____	225
§2. Provocările contemporane la adresa familiei _____	227
§3. „Viața de familie în afara familiei” _____	229
§4. Dificultăți actuale și de perspectivă în simbioza tradiție-inovație _____	234
<i>Concluziile Părții a II-a</i> _____	236
<b>Partea a III-a. Dinamica compatibilizării dreptului civil român cu exigențele Convenției europene a drepturilor omului și a libertăților fundamentale _____</b>	<b>239</b>
<b>Capitolul I. Influența Convenției europene a drepturilor omului asupra izvoarelor dreptului civil român _____</b>	<b>241</b>
<i>Secțiunea 1. Exigențele dreptului național din perspectiva apartenenței la ordinea juridică europeană _____</i>	<i>241</i>
§1. Perpetuarea necesității controlului european _____	241
§2. Parametrii credibilității și eficienței dreptului C.E.D.O. _____	242
§3. Temeiul obligativității jurisprudenței C.E.D.O. _____	243
§4. Statul român și „provocările” Convenției _____	246
<i>Secțiunea a 2-a. Semnificația națională a „blocului de convenționalitate” _____</i>	<i>248</i>

§1. Izvoarele formale ale dreptului civil român _____	248
§2. Acceptarea „indirectă” a jurisprudenței _____	252
<b>Capitolul II. Obligațiile etice decurgând din comandamentul asigurării convenționalității legii civile _____</b>	<b>261</b>
<i>Secțiunea 1. Paradigma asigurării calității legii civile române _____</i>	<i>261</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Recodificarea dreptului civil român și nevoia de europenizare _____</i>	<i>269</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Aproprierea standardelor Convenției în reglementarea de lege lata a drepturilor personalității _____</i>	<i>274</i>
<b>Capitolul III. „Permeabilitatea” judecătorului național la exigențele C.E.D.O. _____</b>	<b>286</b>
§1. Implicarea instanței supreme în aplicarea dreptului C.E.D.O. _____	287
§2. Pârghii ale instanței de contencios constituțional pentru implementarea Convenției în dreptul național _____	289
§3. Abordarea „convențională” a dreptului intern de către judecătorul de drept comun _____	294
<b>Capitolul IV. Alte autorități responsabile de implementarea C.E.D.O. în dreptul civil român _____</b>	<b>301</b>
§1. Instituțiile de învățământ superior juridic _____	302
§2. Institutul European din România _____	303
§3. Ministerul Afacerilor Externe _____	304
<b>Bibliografie _____</b>	<b>309</b>
I. Dicționare, tratate, cursuri, monografii _____	309
II. Articole, studii, comunicări științifice _____	312
III. Note, comentarii _____	320
IV. Teze _____	320
V. Culegeri de jurisprudență _____	321
VI. Acte normative _____	322
VII. Pagini web _____	323
<b>Anexa 1 _____</b>	<b>325</b>
§1. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (extras) amendată de Protocoalele 11 și 14 _____	325
§2. Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale _____	327

§3. Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale _____	328
§4. Protocolul nr. 15 privind modificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ____	328
<b>Anexa 2</b> _____	<b>331</b>
Lista alfabetică a cauzelor citate _____	331